യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 214

ശ്രീവാല്മീകിരുവാച .
ഇത്യുക്ത+വത്യഥ മുനൗ നഭസോ നനാദ
വർഷാമൃതാ+ഭ്ര/മിവ ദുന്ദു-ഭിരാ-മരോ+ ദ്രാക് .
ശു+ക്ലീ-കൃതാഖില-ഖകുബ്-വദനാ തുഷാര-
വർഷോ-പമാ ഭുവി പപാത ച പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ .. 1

കിംജൽക-ജാല-ദിവസാന്ത-ഘനാങ്ഗ-രാഗാ
വാതാവ-ധൂത-സിതകേസര-ഗൗര-ഹാരാ .
പുഷ്പോ-ദരോ+ത്ഥ/മൃദുസീകര-ശീതലാങ്ഗാ
പ്രാപ്താ+ സ്വയം സുരപുരാദിവ പുണ്യ-ലക്ഷ്മീഃ .. 2

കല്പാന്തകാല-കപി-കമ്പിത-ശുഷ്കശാഖാത്-
സ്വർഗ+ദ്രുമാത്/പതിത-മാശു വിഡംബ-യന്തീ .
താരാഗണം പ്രഥിത-ഭാസ-മനല്പ-ഹാസ-
മാശാ-മുഖ+പ്രസൃത-ഭൈരവ-മമ്ബ-രസ്ഥാ .. 3

സാ പുഷ്പ-വൃഷ്ടിരഥ ദുന്ദുഭി-നാദ-ഗർജത്-
കിംജൽക-പുഞ്ജ-ജലദാ ശമ-മാജഗാമ .
ആപൂരിതാഖില-സഭാ ഹിമഹാരി-പുഷ്പ-
പൂരേണ കൗതുക-വികാസ-കരീ+ക്ഷണേന .. 4

താനി ദിവ്യാനി പുഷ്പാണി യഥാ+സ്ഥാന-മധഃസ്ഥിതാഃ .
വസിഷ്ഠായ നമസ്കൃത്വാ സ+ഭ്യാഃ സംശോകിതാം ജഹുഃ .. 5

ദശരഥ ഉവാച .
അഹോ∫നു-സുവി-ശാ+ത്മാനഃസ് സംസാര-വിതതാ-കൃതേഃ .
*വി+ശ്രാന്താഃസ് സ്മശ്-ചിരം+ ശ്രാന്താഃശ് ശുദ്ധാ മേഘാ ഇവാചലേ .. 6
കർമണാമ-വധിഃ പൂർണോ ദൃഷ്ടഃ സീമാന്ത ആപദാമ് .
ജ്ഞാതം ജ്ഞേയ-മശേഷേണ വിശ്രാന്താഃസ്/ സ്മഃഫ് പരേ പദേ .. 7
ധ്യാനലബ്ധ-പര+വ്യോമ-ചിരാനു-ഭവന+ഭ്രമൈഃ .
ധാരണാ-ധാര-വിശ്രാ+ന്ത്യാ ദേഹസംത്യ-ജന+ക്രമൈഃ .. 8
സംകല്പ-നവ-നിർമാണൈഃസ് സ്വപ്ന-ദൃഷ്ടി-ജഗജ്-ജ്വരൈഃ .
ശുക്തി-രൂപ്യാനു-ഭവനൈഃ സ്വപ്നാത്മ-മൃതി-ദർശനൈഃ .. 9
അനന്യൈഃ പവനസ്പന്ദൈ/-രന+ന്യൈഃ സലില+ദ്രവൈഃ .
ഇന്ദ്രജാലപുരാ-പൂരൈർ/ഗന്ധർവ-നഗരോത്കരൈഃ .. 10
മായാപൂർണ-പുരാഭോഗൈർ/മൃഗതൃഷ്ണാ-നദീ-രയൈഃ.
ആയതൗ പവനസ്പർശൈർ/ദ്വിച+ന്ദ്രാനു-ഭവോദയൈഃ .. 11
മദ+ഭ്രംശ-പുരസ്പന്ദൈർ/മുധാ+ത്വ/വനി-കമ്പനൈഃ .
ബാലയക്ഷാ+ദ്യനുഭവൈഃഖ് ഖകേ-ശോ+ന്ധ്രക-ദർശനൈഃ .. 12

ഏവമാദി-ഭിര+ന്യൈ+ശ്ച ദൃഷ്ടാന്തൈഃസ് സ്വാനു-ഭൂതിദൈഃ .
അഹോ നു മാർജിതാ ദൃശ്യ-ദൃഷ്ടിർ/ഭഗവതാ മമ .. 13
ശ്രീരാമ ഉവാച .
നഷ്ടോ മോഹഃഫ് പദം പ്രാപ്തം ത്വത്പ്രസാദാ+ന്മുനീശ്വര .
സംപന്നോ‌ഽഹ-മഹം സത്യ/-മ+ത്യന്ത/മവ-ദാത-ധീഃ .. 14
സ്ഥിതോ‌ഽസ്മി ഗത-സംദേഹഃ സ്വഭാവേ+ ബ്രഹ്മരൂപിണി .
നിരാവരണ-വിജ്ഞാനഃ കരിഷ്യേ വചനം തവ .. 15
സ്മൃത്വാ സ്മൃത്വാ‌ഽമൃതാ-സേക/സൗഖ്യദം വചനം തവ .
അർഹിതോ‌ഽപി ച ശാന്തോപി ഹൃഷ്യാമീവ മുഹുർമുഹുഃ .. 16
നൈവ മേ‌ഽദ്യ കൃതേനാർഥോ നാകൃതേനേഹ കശ്ചന .
യഥാ സ്ഥിതോ‌ഽസ്മി തിഷ്ഠാമി തഥൈവ വിഗതജ്വരഃ .. 17
ഉപാ-യസ്തു തഥാ തേന ദൃഷ്ടിർ/വാസ്തീഹ കീദൃശീ .
അഹോ നു വിതതാ ഭൂമിഃ കഷ്ടമേതാ-ദൃശീ ദശാ .. 18
ന ശത്രുർ/ന ച മിത്രം മേ/ ന+ ക്ഷേത്രം ദുർജനോ ജനഃ .
ദുർബോധൈഷാ ജഗത്ക്ഷുബ്ധാ ശാന്താ സർവാർഥ-സുന്ദരീ .. 19
കഥമേതാം ജനോ വേത്തി വിനാ ഭവ-ദനുഗ്രഹമ് .
വിനൈവ സേതും പോതം വാ ബാലോ‌ഽബ്ധിം ലങ്ഘയേത്കഥമ് .. 20

ലക്ഷ്മണ ഉവാച .
ജന്മാ+ന്തരോപ-ചിത-സംശയ-നാശനേന
ജന്മാന്ത-രോപ-ചിത-പുണ്യ-ശതോദി-തേന .
ജാതോ‌ഽദ്യ മേ മുനിവചഃപരിബോധനേന
ജാതോ‌ഽദ്യ മേ മനസി ചന്ദ്ര ഇവ പ്രകാശഃ ..21

ഈദൃശ്യാം ദൃശ്യമാനായാം ദൃശി ദോഷ-ദശാശതൈഃ .
കാഷ്ഠവദ്-ദഹ്യതേ ലോകഃ സ്വദുർ-ഭഗതയാ തയാ .. 22
വിശ്വാമിത്ര ഉവാച .
അഹോ ബത മഹത്പുണ്യം ശ്രുതം ജ്ഞാനം മുനേർമുഖാത്.
യേന ഗങ്ഗാ-സഹസ്രേണ സ്നാതാ ഇവ വയം സ്ഥിതാഃ .. 23
ശ്രീരാമ ഉവാച .
സംപദാമഥ ദൃഷ്ടീനാം ശാസ്ത്രാണാ-മാപദാം ഗിരാമ് .
ദേശാനാമഥ ദൃഷ്ടാനാം ദൃഷ്ടഃ സീമാന്ത ഉത്തമഃ .. 24
നാരദ ഉവാച .
യന്ന+ ശ്രുതം ബ്രഹ്മ-ലോകേ+ സ്വർഗേ ഭൂമിതലേ തഥാ .
കർണൗ തജ്-ജ്ഞാനമാ-കർണ്യ യാതൗ മേ‌ഽദ്യ പവിത്രതാമ് .. 25
ലക്ഷ്മണ ഉവാച .
ഹാർദം ബാഹ്യം ച തിമിര/-മപമൃഷ്ട-വതാ ത്വയാ .
മുനേ പരമ-ഭാനുത്വം നൂനം നഃ സംപ്ര-ദർശിതമ് .. 26
ശത്രുഘ്ന ഉവാച .
നിർവൃതോ‌ഽസ്മി+ പ്രശാന്തോ‌ഽസ്മി+ പ്രാപ്തോസ്മി പരമം പദമ് .
ചിരായ പരിപൂർണോ‌ഽസ്മി സുഖമാസേ ച കേവലമ് .. 27

ദശരഥ ഉവാച .
ബഹുജന്മോപ-ലബ്ധേന പുണ്യേ-നായം മുനീശ്വരഃ .
ധീരഃ കഥിത-വാ+ന്നസ്ത/+ദ്യേന പാവ-നതാം ഗതാഃ .. 28
ശ്രീവാല്മീകിരുവാച .
ഇതി തേഷു വദഥ്-സ്വത്ര സഭ്യേഷു സഹ ഭൂഭൃതാ .
വസിഷ്ഠഃ സ ഉവാചേദം ജ്ഞാനപാവനയാ ഗിരാ .. 29
രാജ+ന്രഘു-കുലൈ-കേന്ദോ യദഹം വച്മി തത്കുരു .
ഇതിഹാസ-കഥാന്തേ ഹി പൂജനീയാ+ ദ്വിജാതയഃ .. 30
തദദ്യ+ ബ്രാഹ്മ-ണൗഘാംസ്/ത്വം സർവകാമൈഃ പ്രപൂരയ .
വേദാർഥ-സമനുഷ്ഠാന-ഫലം പ്രാപ്സ്യസി ശാശ്വതമ് .. 31
മോക്ഷോപായ-കഥാവസ്തു-സമാപ്തൗ+ ദ്വിജപൂജനമ് .
ശക്തിതഃ കീടകേനാപി കാര്യം കിമു മഹീഭൃതാ .. 32
ഇതി മൗനം വചഃ ശ്രുത്വാ സഹസ്രാണി നൃപോ ദശ .
ദൂതൈരാ-കാരയാ-മാസ+ ദ്വിജാനാം വേദ-വാദിനാമ് .. 33
മഥുരായാം സുരാഷ്ട്രേഷു ഗൗഡേഷു ച വസന്തി യേ .
തേഭ്യഃ കുലേ+ഭ്യഃസ്-സോ∫ഭ്യർച്യ/ സമാനീയ+ ദ്വിജന്മനാമ് .. 34
അധികാ+ത്യധിക+ജ്ഞാന+പ്രകൃത+ദ്വിജ-ഭോജനഃ .
തദാ ദശസഹസ്രാണി ഭോജയാ-മാസ ഭൂപതിഃ .. 35
യഥാഭി-മത-ഭോജ്യാ+ന്ന/ദാനദക്ഷിണയാ തയാ .
ഏവം സംപൂജ്യ താൻ-വിപ്രാൻ/പിതൃൻ-ദേവാൻ-നൃപാംസ്തഥാ .. 36
പൗരാ-മാത്യാംസ്-തഥാ ഭൃത്യാൻ-ദീനാന്ധ-കൃപണാംശ്ച താൻ .
തസ്മിൻ-ദശരഥോ രാജാ ദിനേ സഹ സുഹൃ+ജ്ജനൈഃ .. 37
ലബ്ധ-സംസൃതി-സീമാന്തശ്-ചകാരോ+ത്സവ-മുത്തമമ് .
തഥാ നൃപഗൃഹേ തസ്മിൻ/കൗശേയ-മണികാഞ്ചനേ .. 38
ഭൂഷിതേ നഗരേ ചൈവ ഗീർവാണ-നഗ-സുന്ദരേ .
നനൃതുർ-മത്ത-കാമിന്യോ വിലാസിന്യോ ഗൃഹേ ഗൃഹേ .. 39
ലസദ്-വംശ-ലതാകാംസ്യ/വീണാമുരജ-മർദലമ് .
താണ്ഡവേ-നോ+ദ്ധതാ-രാവ/-മന്യോ+ന്യേ-തര-ശേഖരാഃ .. 40

ക്ഷുബ്ധീ-കൃതാപണ-കര/+ഭ്രാന്തി-പല്ലവി-താമ്ബരാഃ .
മുഗ്ധാട്ട-ഹാസ-വി+ക്ഷിപ്ത/ദന്തേ+ന്ദു/കിരണ+ച്ഛടാഃ .. 41
മദാകുലിത-ഹുംകാരാ ലീലാസു തരല+സ്വരാഃ .
ഏകപാദ-തലാ-ഘാത/ഹേലാഹത-ധരാതലാഃ .. 42
സ്രഗ്ദാമ-താരവിഗലത്/കുസുമാ-സാര-പാണ്ഡുരാഃ .
ധാരാ-പാതിത-വിച്ഛിന്ന-ഹാരമുക്താ+സ്ഖലത്-പദാഃ .. 43
ലോലാ-ഭരണ-സാകാരം കാമം നനൃതു-രങ്ഗനാഃ .
പേഠുഃ സ്ഫുട-പദം വിപ്രാ ബന്ദിനോ∫+പ്യങ്ഗനാശ്-ച-താഃ .. 44
പ-പു-രു+ത്താണ്ഡവം പാനം പാനപാ മദശാലിനഃ .
ഭോജ്യം ബുഭു-ജിരേ ചിത്രം ഭൂഷിതാ ഭോജനാർഥിനഃ .. 45
സുധാദി-പരിലേപേന രഞ്ജിതാ ഗൃഹഭിത്തയഃ .
രേജൂ രാമേ+ന്ദു-ഭാനേന പുഷ്പ-ധൂപ-വിലേപനൈഃ .. 46

വാസാംസി വസിതാ+ശ്ചിത്രാ+ണ്യുത്തമ+സ്ര+ഗ്വി-ഭൂഷണാഃ .
ചേരുഃ പരിചരാശ്-ചേട്യശ്-ചാരുഗന്ധാ നൃപാധ്വരേ .. 47
ദേഹയഷ്ടിഷു സംയോജ്യ വനിതാ യക്ഷ-കർദമമ് .
ജഗ്മുസ്/താണ്ഡവ-നർതക്യഃ ശൃങ്ഗാ-രാത്മാങ്/ഗണാ+ന്തരമ് .. 48

ഭവ-ബഹുല-നിശാവ-സാന-ഹർഷാ-
ദിതി ഘന-മുത്സവ-മേവ സപ്ത-രാത്രമ്.
ദശരഥ-നൃ-പ-തിഃ സദാന-ഭോഗ+
ശ്രിയ-മകരോത്/പദ-മക്ഷയം സമേതഃ .. 49

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ മഹോത്സവ-വർണനം നാമ ചതുർ/
ദശാധിക+ദ്വി/ശതതമഃ സർഗഃ .. 214 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
11.1.2024